

De dagvlinders van 'De Hoge Veluwe' deel 3

Nadat we in de vorige afleveringen op beknopte wijze de verspreiding van verschillende dagvlindersoorten in het Nationale Park 'De Hoge Veluwe' hebben beschreven, gaan we vervolgens het voorkomen van enkele soorten in de bloementuinen nader bekijken. Daarvoor is het nuttig om eerst de drie tuinen nader te bezien.

**G. de Vries-Smeenk,
M. de Gooyer-van der Hert,
J. de Gooyer**

DE BLOEMENTUINEN

St. Hubertus

In de bloementuin bij het jachtslot St. Hubertus bestaat het gedeelte waar de vlinders geteld worden grotendeels uit een langgerekte border langs een bosrand, ruim vijf meter breed en ongeveer honderdvijftig meter lang. We vinden er de Grote en Kleine afrikaan, astersoorten, Buddleia-vormen, sedum, Phlox en Kattestaart, naast vele andere planten, die vaak weinig of geen vlinderbezoek kregen. In later jaren is er daar het een en ander veranderd, waardoor de wandeling moest worden verlegd naar die plaatsen waar de vlinders waren. Aangezien de border op het westen ligt - de bosrand loopt ongeveer noord-zuid - kan hier meestal pas 's middags geteld worden, als de zon de omgeving voldoende opgewarmd heeft.

De Pampel

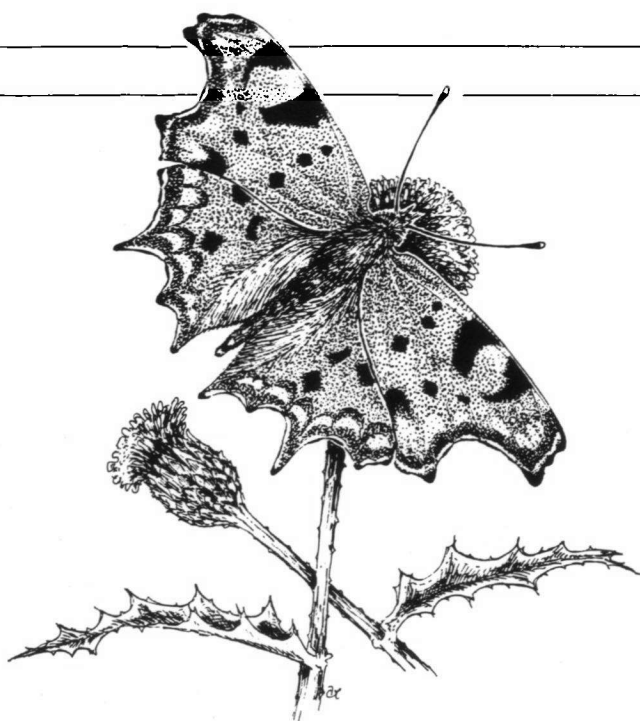
In de bloementuin bij de jachtopzienerswoning De Pampel werden vooral snijbloemen gekweekt voor het Rijksmuseum Kröller-Müller, bijvoorbeeld astersoorten, Enkelvoudige dahlia's, Dubbele afrikaan, Gulden roede, Phlox, Lathyrus en vele andere soorten. Deze tuin is najaar 1987 opgeruimd en omgezet in een wildweitje. De grootte was ongeveer vijftig bij zestig meter.

In tijden van droogte werd in beide tuinen langdurig water gespreoid, zodat de lokbloemen van de droogte weinig hinder ondervonden. Geteld werd er slechts bij zonnig weer of wanneer de temperatuur voldoende hoog was, waardoor alle aanwezige soorten dagvlinders tevoorschijn waren gekomen. De witjes vliegen al bij een lagere temperatuur dan bijvoorbeeld de vosachtigen.

De Kleine Pampel

De kweektuin voor wilde planten bij de Kleine Pampel was kleiner dan de twee voorgaande tuinen, ongeveer twintig bij vijftig meter en bevatte vooral planten zoals Marjolein, Steenanjer, Duifkruid, Blauwe knoop, Grijskruid en nog talloze andere soorten die als nectarbron voor vlinders kunnen dienen. Van deze tuin beschikken we over gegevens vanaf 1980. De tuin is sinds enkele jaren niet meer in gebruik en daardoor langzamerhand verwilderd, waarbij tevens het vlinderbezoek afnam.

In deze drie tuinen is in de zomertijd, vooral in de maanden augustus en september, zoveel mogelijk (meestal een keer per week) het aantal vlinders per soort geteld. In de loop van bijna twintig jaar is er een veelheid aan kwantitatieve gegevens verzameld. Het is natuurlijk ondoenlijk om in dit tijdschrift alle mogelijke zaken uitvoerig te publiceren. Wij beperken ons tot enkele onderwerpen.

Figuur 1. De Gehakkelde aurelia: een soort van komen en gaan.

Tekening: Annemarie van Lierop.

AAN- EN AFWEZIGHEID VAN EEN BEPAALDE SOORT

Als voorbeeld kan het voorkomen van de Gehakkelde aurelia (*Polygonia c-album*) dienen. In een vorige aflevering van deze artikelenserie hebben we daarover reeds iets geschreven. Het beste kunnen we zo volledig mogelijk de gegevens in een tabel samenvatten (tabel 1).

Als toelichting bij de tabel moet worden vermeld, dat van 1978 wegens ziekte van prof. De Vries geen gegevens beschikbaar zijn en

dat de gegevens over 1986 wegens vakantie ook beperkt zijn.

In de Kleine Pampel is de soort niet waargenomen.

Het blijkt nu, dat 1974 een jaar was met veel weerswisselingen en een uiterst natte en kille herfst (De Vries en De Vries-Smeenk, 1977). Hierdoor werd de populatie van deze soort kennelijk teruggedrongen naar meer zuidelijke streken van ons land. Ondanks dat de jaren 1975 en 1976 in het algemeen goede vlinderjaren waren, was de soort kennelijk toch al zo ver teruggedrongen, dat de vlinder tot 1983 afwezig bleef in het Nationale Park. In de jaren kort voor 1983 breidde de soort door gunstige (weers)omstandigheden haar areaal in ons land weer zover in noordelijke richting uit, dat in dat jaar de Hoge Veluwe weer werd bereikt, al waren en bleven de aantallen gering.

En hiermee komen we op het gebied van de toe- en afname van dagvlinders, waarover een volgende keer.

Literatuur

Vries, D.M. de en G. de Vries-Smeenk, Komen en gaan van de Gehakkelde aurelia, *De Levende Natuur* 80, 73 (1977)

Tabel 1. Het maximum aantal waargenomen exemplaren per telling van de Gehakkelde aurelia in de Pampel en in de tuin van St. Hubertus en het totale aantal waarnemingen per jaar.

jaar	max. Pampel	max. St. Hubertus	totaal aant. waarn.
1969	2	1	4
1970	2	-	2
1971	2	1	8
1972	4	1	10
1973	5	1	11
1974	1	-	2
1975	-	-	-
1976	-	-	-
1977	-	-	-
(1978)	-	-	-
1979	-	-	-
1980	-	-	-
1981	-	-	-
1982	-	-	-
1983	1	1	2
1984	-	-	2
1985	-	1	2
(1986)	-	-	-
1987	-	1	1